

Bruksela, 1 czerwca 2016 r.
(OR. en)

9643/16

CULT 52
AUDIO 74
DIGIT 61
TELECOM 105
PI 65

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady
Data: 31 maja 2016 r.
Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 9008/16 CULT 42 AUDIO 61 DIGIT 52 TELECOM 83 PI 58

Dotyczy: Rola europejskiej biblioteki cyfrowej Europeana w zakresie dostępu cyfrowego do europejskiego dziedzictwa kulturowego oraz widoczności i wykorzystywania tego dziedzictwa
– *Konkluzje Rady (31 maja 2016 r.)*

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie roli europejskiej biblioteki cyfrowej Europeana w zakresie dostępu cyfrowego do europejskiego dziedzictwa kulturowego oraz widoczności i wykorzystywania tego dziedzictwa, przyjęte przez Radę na jej 3471. posiedzeniu w dniach 30 i 31 maja 2016 r.

**Konkluzje Rady w sprawie roli europejskiej biblioteki cyfrowej Europeana
w zakresie dostępu cyfrowego do europejskiego dziedzictwa kulturowego oraz
widoczności i wykorzystywania tego dziedzictwa**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

PRZYPOMINAJĄC, ŻE

1. digitalizacja dziedzictwa kulturowego i internetowy dostęp do niego oraz długoterminowa ochrona tego dziedzictwa mają podstawowe znaczenie, by umożliwić powszechny dostęp do kultury i wiedzy, promować bogactwo i różnorodność europejskiego dziedzictwa kulturowego oraz przyczynić się do powstania jednolitego rynku cyfrowego dzięki poszerzaniu oferty nowych i innowacyjnych produktów i usług;¹
2. Europeana – która została uruchomiona w 2008 r. jako wspólny wielojęzyczny punkt dostępu do zachowanego w formie cyfrowej dorobku kulturowego² i od tego czasu łączy cyfrowe zbiory dziedzictwa kulturowego poszczególnych państw członkowskich – stała się wspólnym europejskim projektem mającym na celu udostępnienie i zaprezentowanie europejskiego dziedzictwa kulturowego;

¹ Konkluzje Rady z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie digitalizacji dorobku kulturowego i udostępniania go w Internecie oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych (Dz.U. C 169 z 15.6.2012, s. 5).

² Konkluzje Rady z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie europejskiej biblioteki cyfrowej EUROPEANA (Dz.U. C 319 z 13.12.2008, s. 18).

3. dalszy rozwój Europejskiej i krajowych polityk na rzecz cyfrowego dziedzictwa kulturowego cieszy się poparciem Rady³, Komisji⁴ i Parlamentu Europejskiego⁵;
4. ponowne wykorzystanie cyfrowego dziedzictwa promowano poprzez objęcie – pod pewnymi warunkami – instytucji zajmujących się dziedzictwem kulturowym zakresem stosowania dyrektywy w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego⁶ oraz poprzez przyjęcie dyrektywy w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych⁷;

PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI

5. wyrażony przez Komisję zamiar zbadania możliwości i rozważenia inicjatyw ustawodawczych mających na celu ułatwienie digitalizacji utworów nieobecnych w obrocie rynkowym i ich udostępniania w internecie, w tym na całym terytorium UE, jako elementu zapowiedzianej inicjatywy w zakresie modernizacji praw autorskich⁸;

³ Konkluzje Rady z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie digitalizacji dorobku kulturowego i udostępnienia go w Internecie oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych (Dz.U. C 169 z 15.6.2012, s. 5), konkluzje Rady z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie dziedzictwa kulturowego jako strategicznego zasobu zrównoważonej Europy (Dz.U. C 183 z 14.6.2014, s. 36) oraz konkluzje Rady na temat zarządzania partycypacyjnego dziedzictwem kulturowym (Dz.U. C 463 z 23.12.2014, s. 1).

⁴ Zalecenie Komisji z dnia 27 października 2011 r. w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych (Dz.U. C 283 z 29.10.2011, s. 39).

⁵ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 maja 2010 r. w sprawie Europejskiej – kolejnych kroków (2009/2158 (INI)).

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 175 z 27.6.2013, s. 1).

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych (Dz.U. L 299 z 27.10.2012, s. 5).

⁸ Zgodnie ze stwierdzeniem w komunikacie Komisji z dnia 9 grudnia 2015 r. pt. „W kierunku nowoczesnych, bardziej europejskich ram prawa autorskiego” (15264/15).

ODNOTOWUJE, ŻE:

6. w swojej obecnej formie Europeana jest platformą internetową umożliwiającą wielojęzyczny dostęp do cyfrowego dziedzictwa kulturowego przechowywanego przez odrębne instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo kulturowe oraz jego dystrybucję. Jest to również wielostronna platforma⁹ mająca na celu tworzenie wartości dla użytkowników końcowych, państw członkowskich, instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe oraz na potrzeby badań i kreatywnego ponownego wykorzystywania tego dziedzictwa.

Europeana jest obecnie:

- obsługiwana przez konsorcjum, którego głównym koordynatorem oraz głównym beneficjentem środków finansowych z UE jest Fundacja Europeana¹⁰,
- wspierana przez UE w ramach instrumentu „Łącząc Europę”¹¹ jako infrastruktura usług cyfrowych (DSI) ze względu na „dostęp do cyfrowych zasobów europejskiego dziedzictwa”,
- wspierana przez państwa członkowskie, które udostępniają treści, metadane i wiedzę fachową poprzez swoje instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo kulturowe oraz przekazują dobrowolny wkład finansowy na rzecz Fundacji Europeana,
- wspierana przez Stowarzyszenie „Sieć Europeana” gromadzące specjalistów zajmujących się dziedzictwem kulturowym, pracą twórczą i technologią, którzy wspierają bieżącą działalność Europeany i udzielają porad strategicznych;

⁹ Platforma wielostronna to jeden z najpopularniejszych modeli biznesowych w gospodarce internetowej. Platformy wielostronne tworzą wartość poprzez ułatwianie interakcji pomiędzy co najmniej dwoma odrębnymi lecz współzależnymi grupami. Platforma taka stanowi wartość dla każdej z grup użytkowników tylko wtedy, gdy są obecne również pozostałe grupy. (Na podstawie <http://divergence.academy/business-models/what-is-a-multi-sided-platform/>.)

¹⁰ Fundacja Europeana jest prywatną fundacją ustanowioną zgodnie z prawem niderlandzkim.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę” (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129), w związku z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 283/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących sieci transeuropejskich w dziedzinie infrastruktury telekomunikacyjnej (Dz.U. L 86 z 21.3.2014, s. 14).

PRZYZNAJE, ŻE

7. indywidualne i połączone wysiłki instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe, państw członkowskich i Komisji umożliwiły postępy w dziedzinie digitalizacji i udostępniania w internecie dziedzictwa kulturowego oraz (długoterminowej) ochrony jego cyfrowych zasobów¹²;
8. ochrona zasobów cyfrowych światowego dziedzictwa kulturowego, które znajduje się w europejskich kolekcjach, ma znaczenie zwłaszcza w świetle zniszczeń dziedzictwa kulturowego i zagrożeń dla niego w strefach ogarniętych konfliktem;
9. przeprowadzona dzięki Europejskiej koordynacja działań na rzecz udostępniania w internecie dziedzictwa kulturowego pomogła:
 - w stymulowaniu budowania zdolności poprzez stworzenie sieci ekspertów i instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe, która przyczynia się do rozwoju, wdrożenia i spójnego stosowania modeli, norm i wytycznych w zakresie udostępniania treści i metadanych,
 - w dzieleniu się przez instytucje odpowiedzialne za dziedzictwo kulturowe swoimi kolekcjami, niezależnie od sektora i ponad granicami państw, dzięki platformie wielostronnej, która aktualnie daje dostęp do ponad 50 mln pozycji pochodzących z ok. 3 700 instytucji,
 - zachęcić do udostępniania wysokiej jakości danych gotowych do ponownego wykorzystania¹³, co poprawia dostępność dziedzictwa kulturowego na otwartych platformach i w mediach społecznościowych oraz przyczynia się do promocji jego ponownego wykorzystania w innych sektorach.

¹² Około 10% dziedzictwa kulturowego (około 300 milionów obiektów) w państwach członkowskich zostało już zdigitalizowanych, z czego mniej więcej jedna trzecia jest dostępna w internecie.
<http://www.enumerate.eu/fileadmin/ENUMERATE/documents/ENUMERATE-Digitisation-Survey-2014.pdf>

¹³ Wysokiej jakości dane gotowe do ponownego wykorzystania to: obrazy w wysokiej rozdzielczości; nadające się do odczytu maszynowego, otwarte i interoperacyjne formaty; opisy wzbogacone i metadane, dostosowane do automatycznego wyszukiwania; dane geolokacyjne i informacje o prawach autorskich.

10. łączenie cyfrowych zbiorów dziedzictwa kulturowego za pośrednictwem Europeany przyczynia się także do realizacji na szczeblu UE następujących celów:
- udostępnienia szerokiej publiczności bogactwa i różnorodności europejskich kultur, a także światowego dziedzictwa kulturowego,
 - ułatwienia badań nad wieloaspektową kulturą i historią Europy oraz pogłębiania wiedzy o nich,
 - ułatwienia ponownego wykorzystania tego dziedzictwa w nowych i innowacyjnych transgranicznych usługach internetowych, co przyczyni się do tworzenia jednolitego rynku cyfrowego;

PODKREŚLA, ŻE:

11. ponowne wykorzystywanie treści, dzielenie się nimi oraz ich udostępnianie musi odbywać się przy pełnym poszanowaniu praw autorskich i praw pokrewnych;

UZNAJE, ŻE CZEKAJĄ NAS NASTĘPUJĄCE WYZWANIA:

12. należy usprawnić pewne aspekty techniczne internetowej platformy Europeana, takie jak interoperacyjność semantyczna¹⁴, umożliwiając instytucjom odpowiedzialnym za dziedzictwo kulturowe ustanawianie połączeń oraz dzielenie się treściami i metadanymi, a także ich aktualizowanie w sposób elastyczny, łatwy i trwały;
13. jako jeden z punktów wejścia do cyfrowego dziedzictwa kulturowego wielojęzyczny punkt dostępu oferowany przez Europeaną powinien stać się bardziej przyjazny dla użytkownika, w szczególności poprzez poprawę jakości i uproszczenie wyszukiwania treści oraz dalszy rozwój funkcji wyszukiwania semantycznego i wielojęzycznego zgodnie z najlepszymi dostępnymi wzorcami;

¹⁴ Interoperacyjność semantyczna gwarantuje możliwość wymiany informacji między programami, łączenia informacji z innymi zasobami informacyjnymi, a następnie jej wykorzystywania w sposób znaczący (European Interoperability Framework for pan-European eGovernment services – Europejskie ramy interoperacyjności dla paneuropejskich usług e-administracji): <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Docd552.pdf?id=19529>. W przypadku Europeany mogłaby ona polegać na opracowaniu narzędzi i technologii usprawniających automatyczne zaciąganie i interpretację metadanych udostępnianych przez instytucje kulturalne, np. poprzez mapowanie nazwisk artystów, tak by artysta znany pod kilkoma nazwiskami był zawsze identyfikowany jako ta sama osoba.

14. aby skuteczniej docierać do użytkowników końcowych i ich angażować, treści przekazywane poprzez Europeaną muszą być prezentowane w sposób atrakcyjny i zróżnicowany, w szczególności dzięki zaangażowaniu instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe i stron trzecich jako licznych punktów wejścia i rozpowszechniania treści, przykładowo w drodze realizacji transeuropejskich projektów kulturalnych, takich jak projekty poświęcone I wojnie światowej (1914–1918), upadkowi Żelaznej Kurtyny i innym rewolucyjnym wydarzeniom z 1989 r.;
15. zarządzanie Europeaną musi stać się bardziej integracyjne i objąć rządy państw członkowskich oraz szerszą sieć agregatorów treści i instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe, które powinny mieć udział w ustalaniu priorytetów strategicznych oraz – biorąc pod uwagę dostępne środki finansowe – w rozwoju nakierowanych na użytkownika projektów kulturalnych; w stosownych przypadkach można uwzględnić opinie najważniejszych osobistości ze świata kultury;
16. istnieje nieprzerwana potrzeba wymiany i aktualizacji wiedzy oraz określania wspólnych rozwiązań w ramach sieci specjalistów zajmujących się dziedzictwem kulturowym, w tym w ramach Stowarzyszenia „Sieć Europeana”;
17. aktualny model finansowania ze środków publicznych (w oparciu o dotacje) nie zapewnia wystarczająco stabilnej podstawy utrzymania dotychczasowych inwestycji w Europeaną oraz zachowania jej jakości, dostępności i stabilności w przyszłości z następujących powodów:
 - Fundacja Europeana została utworzona jako organizacja bez środków własnych, a w bliskiej przyszłości nie należy oczekiwać uzyskiwania znacznych dochodów ze świadczonych przez Europeaną usług,
 - w unijnym modelu dotacji zawsze występują koszty, które nie kwalifikują się do dotacji i muszą zostać pokryte z innych źródeł, takich jak bezpośrednie dobrowolne wkłady państw członkowskich, które od 2014 r. są coraz niższe, a ponadto z natury są zmiennej wysokości;

A ZATEM

18. należy podnieść wartość oferowanych przez Europeaną innowacji w dziedzinie kultury i gospodarki cyfrowej poprzez ponowną analizę platformy usług podstawowych w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, skupiając się na:

- wspieraniu sieci specjalistów, takich jak Stowarzyszenie „Sieć Europeana”,
- postępach technologicznych,
- utrzymaniu wielostronnej platformy internetowej w celu dzielenia się metadanymi i treściami oraz (ponownego) ich wykorzystywania, a także
- zapewnianiu ogólnego wielojęzycznego punktu dostępu do treści.

Należy ponadto podnosić tę wartość poprzez realizację zorientowanych na użytkownika projektów kulturalnych opartych na infrastrukturze Europeany, które miałyby być współfinansowane z instrumentu „Łącząc Europę” jako usługi ogólne przy udziale instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe i innych stron publicznych i prywatnych;

ZACHĘCA OPERATORA EUROPEANY DO:

19. podjęcia zdecydowanych kroków ku pokonaniu wyzwań wskazanych w niniejszych konkluzjach;

20. zaangażowania się na rzecz rozwiązania nierozstrzygniętych kwestii z organizacjami partnerskimi lub rozwiania obaw potencjalnych organizacji partnerskich, w szczególności pochodzących z państw lub obszarów, w których ten projekt nie jest jeszcze wystarczająco znany;

21. zbadania możliwości współpracy z pokrewnymi inicjatywami europejskimi, w tym w obszarze badań naukowych;

22. głębszego zaangażowania państw członkowskich w proces określania polityki i podejmowania decyzji; w odniesieniu do Fundacji Europeana można to zorganizować w szczególności poprzez zapewnienie udziału w radzie zarządzającej państwu członkowskiemu sprawującemu prezydencję w Radzie UE, państwu członkowskiemu, które sprawowało prezydencję w okresie poprzedzającym i państwu, które będzie ją sprawowało w okresie następnym;
23. utrzymywania systematyczniejszych kontaktów z państwami członkowskimi, usprawniania i udzielania im stałego dostępu do danych statystycznych o użytkownikach z podziałem na państwa i instytucje oraz poprawy rozliczalności w odniesieniu do wyników projektów i wydatków;
24. dalszego badania możliwości generowania dochodów własnych;

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY:

25. do października 2017 r. przedstawiła Radzie niezależną ocenę Europeany oraz udzieliła jasnych wskazówek co do jej rozwoju w perspektywie średnio- i długoterminowej poprzez ocenę alternatyw na poziomie europejskim dla przyszłego zakresu i trwałego finansowania Europeany oraz zarządzania nią, w tym możliwości przekształcenia Europeany w europejską osobę prawną lub włączenia jej w istniejącą osobę prawną, z uwzględnieniem jej dwoistego charakteru jako innowacyjnego przedsięwzięcia zarówno na płaszczyźnie kultury, jak i na płaszczyźnie cyfrowej;

26. do października 2017 r. zmieniła metodę finansowania infrastruktury usług cyfrowych (DSI) Europeany w ramach instrumentu „Łącząc Europę” na kombinację zamówień publicznych i dotacji. W takim modelu zamówienia publiczne UE obejmą w całości platformę usług podstawowych, by zapewnić stabilność i interoperacyjność, a unijne dotacje (do 75% kwalifikujących się kosztów) będą dostępne dla powiązanych projektów ukierunkowanych na użytkownika (np. usług ogólnych w ramach instrumentu „Łącząc Europę”), które państwa członkowskie mogą współfinansować na zasadzie dobrowolności, bezpośrednio lub w drodze udziału organizacji krajowych;
27. w procedurze udzielania zamówień publicznych dotyczącej platformy usług podstawowych określiła warunki zobowiązujące operatora do zachowania jej charakteru infrastruktury publicznej i wspólnoty innowacji kulturalnych i cyfrowych, w szczególności poprzez:
- umożliwienie nieprzerwanego zaangażowania państw członkowskich i instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe w rozwój platformy usług podstawowych Europeany,
 - zapewnienie poszanowania krajowych instytucji kulturalnych jako posiadaczy praw do metadanych i treści;
28. zapewniła czerpanie z usług ogólnych świadczonych przez Europeanę i otrzymujących dotacje i ich połączenie z platformą usług podstawowych;
29. do grudnia 2016 r.:
- odnowiła mandat grupy wyznaczonych przez państwa członkowskie ekspertów w dziedzinie digitalizacji i ochrony zasobów cyfrowych, a następnie dokonała przeglądu tego mandatu do roku 2020,
 - wzmocniła funkcje tej grupy polegające na przeglądzie i analizowaniu polityk na rzecz cyfrowego dziedzictwa kulturowego oraz udzielaniu wskazówek co do rocznych programów prac Europeany,
 - ściśle włączyła grupę wyznaczonych przez państwa członkowskie ekspertów w dziedzinie digitalizacji i ochrony zasobów cyfrowych w określanie ogólnych celów, priorytetowych działań i przewidywanego poziomu finansowania, które miałyby zostać zaproponowane w odniesieniu do platformy usług podstawowych Europeany i do jej usług ogólnych w rocznych programach prac instrumentu „Łącząc Europę”, które są przedstawiane komitetowi tego instrumentu do zaopiniowania.

WZYWA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE, ZGODNIE Z ZASADĄ POMOCNICZOŚCI, DO:

30. dalszego wspierania digitalizacji zbiorów dziedzictwa kulturowego oraz jak najszerszego udostępniania cyfrowego dziedzictwa kulturowego i jego ponownego wykorzystywania;
31. ustanowienia lub utrzymania strategii i mechanizmów operacyjnych, takich jak agregatorzy krajowi i regionalni, oraz zachęcania do udostępniania w internecie wysokiej jakości treści dotyczących dziedzictwa kulturalnego i metadanych ze zbiorów krajowych i regionalnych;
32. zachęcania instytucji odpowiedzialnych za dziedzictwo kulturowe do dalszych działań oraz wspierania Europeany poprzez udostępnianie treści i metadanych, udział w Stowarzyszeniu „Sieć Europeana” oraz wysiłki na rzecz promowania i upowszechniania, z wykorzystaniem projektów finansowanych z dotacji unijnych;
33. zaangażowania się w prace grupy wyznaczonych przez państwa członkowskie ekspertów w dziedzinie digitalizacji i ochrony zasobów cyfrowych jako forum dyskusji na temat polityki na rzecz cyfrowego dziedzictwa kulturowego oraz strategii i finansowania Europeany, a także dołożenia starań o koordynację działań podejmowanych przez ekspertów ze wspomnianej grupy, komitet instrumentu „Łącząc Europę” oraz organ przygotowawczy Rady działający w dziedzinie kultury;
34. rozważenia wsparcia dla działań Europeany poprzez dobrowolny wkład finansowy na rzecz Fundacji Europeana, z uwzględnieniem faktu, że takie wkłady są nieodzowne do chwili ustanowienia nowego systemu opartego na zamówieniach publicznych, oraz rozważenia – po jego ustanowieniu – dobrowolnego współfinansowania projektów Europeany finansowanych z dotacji unijnych;

WZYWA OPERATORA EUROPEANY, KOMISJĘ I PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE DO:

35. promowania wartości Europeany jako europejskiego przedsięwzięcia kulturalnego służącego interesowi publicznemu i profesjonalnej sieci łączącej wszystkie zainteresowane strony, również poprzez zaangażowanie sektorów badań i innowacji, edukacji, turystyki i sektora kreatywnego.